

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE - LJUBLJANA

TONČKA STANONIK: LUČKA NA KLEKLJARSKIH POČITNICAH

Podatki o knjigi

- Naslov: Lučka na klekljarskih počitnicah
- Avtorica: Tončka Stanonik
- Avtorica vzorca ptičkov na veznih listih: Vida Kejžar
- Ilustrirala: Jelka Reichman
- Urednica: Tanja Ozvatič
- Velikost: 140 mm x 210 mm
- Vezava: trda
- Število strani: 88
- Število ilustracij: 26
- ISBN: 978-961-278-440-9
- Cena: 17 EUR
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019, drugi natis

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Posukat-posukat-prekrižat

Lučka bi težko razložila, zakaj jo vsake počitnice tako vleče v Dobravico k babi in dediju. Morda zato, ker jo tam vse dni čaka velika soba, ki ji rečejo Lučkin salon. V njej se nobeno pohištvo ne ujema, številni predmeti pa bajajo svoje zgodbe o davno minulih otroštvih. In stari kolovrat še prede z belimi nitmi prepojeno tradicijo klekljanja, ki ga ljubeče osvaja tudi Lučka.

Lučkina zgodba Tončke Stanonik je z ilustracijami Jelke Reichman pri Celjski Mohorjevi družbi izšla že leta 2004, dodani so ji bili Mali klekljarski leksikon ter zapisa iz zgodovine klekljane čipke in o razvoju čipkarstva na Slovenskem. Tončka Stanonik je prva pisateljica, ki je v Sloveniji z literarizacijo zajela klekljarske vsebine. Strokovna literatura se je na tem področju razvijala naprej, Lučkino zgodbo pa v drugem natisu ohranjamo kot samostojno pripoved za otroke in njihove starše.

Za razliko od marsikaterih drugih obrti je klekljanje obrtniška in umetnostna veščina, ki pri nas ne izumira več. Prav nasprotno, ob koncu 20. stoletja se je začela spet vse bolj razvijati ter se je iz kmečkih in delavskih domov Idrijskega, Cerkljanskega, Žirovskega, Poljanske in Selške doline prenesla tudi v mestna središča. Klekljanje čipk je kot živa kulturna dediščina razglašeno za mojstrovino državnega pomena.

»Klekljanje je ročno izdelovanje čipk s ponavljajočim se sukanjem in križanjem niti, ki tečejo od klekljev z navitim sukancem do vzorca, pripetega na blazino. Za izdelavo so potrebni kleklji, blazina v pleteni košarici ali lesenem podstavku, papirnati vzorec, sukanec, bucike, kvačka, škarjice in strojček za navijanje sukanca na kleklje. Čipke izdelujejo iz lanenih in bombažnih niti, naravne svile, volne, umetnih vlaken in kovinskih niti.« (Opis enote Klekljanje slovenske čipke žive kulturne dediščine, Ministrstvo za kulturo, 2016.)

Z vsemi temi izrazi in postopki se v očarljivi pripovedi o Lučkinem preživljanju zimskih počitnic srečamo tudi za zapečkom njenih starih staršev in v klekljarski »šoli« njene prijateljice Jelke. Zgodba nam približa tudi spomin na davne čase, ko je klekljanje ne samo krajšalo dolge zimske večere, ampak številnim družinam tudi pomagalo preživeti. Izvemo pa tudi, da v dragocene čipke svojega dela ne vpletajo le pridne roke žena in deklet, temveč tudi otrok in celo dedkov.

O avtoricah

Tončka Stanonik (1949) je po osnovni šoli v Žireh in gimnaziji v Škofji Loki diplomirala iz slavistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Bila je korektorica in redaktorica pri časopisu Delo, lektorica in urednica pri založbah Univerzum in Mladinska knjiga (Enciklopedija Slovenije, uredništvo leksikonov). Od leta 2009 je upokojena in živi v Ljubljani. S klekljanjem se ukvarja od otroštva, po izidu knjige avtobiografskih črtic *Podobe iz čipkaste preje* (1996) je postala dejavna članica Združenja slovenskih klekljaric in vseh, ki imajo radi čipke, med drugim je urejala *Čipkarski bilten*, z lastnimi čipkami pa

se predstavlja tudi na domačih in mednarodnih razstavah. Objavlja že od gimnazijskih let, tudi prevode iz slovanskih jezikov, in je avtorica številnih člankov in strokovnih razprav ter več samostojnih knjig za otroke in mlade, med drugim tudi avtobiografske zbirke črtic *Lučka na klekljarskih počitnicah* (Celjska Mohorjeva družba 2004 in 2019). Je članica Društva slovenskih pesnikov in pisateljev.

Jelka Šubert Reichman (1939), slovenska slikarka in ilustratorica, je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Njeno ime je fenomen slovenske ilustracije za otroke in mladino, za svoje delo je prejela najvišje strokovne in častne nagrade. Ob njenem 80. rojstnem dnevu med zakladnico njenih umetnin izhaja tudi ponatis knjige *Lučka na klekljarskih počitnicah* – v njej je v čudovite ilustracije s svojo značilno mehko ujeta čar domačnosti in očarljivosti klekljanja.

Odlomek iz knjige

Lučka je pograbila priložnost, ki se ji je nenadoma ponudila.

In je bilo konec dedkovega izobraževanja. Lepo je zložil časopis, ga potisnil vstran in zlezal k svojemu punkeljčku. In je začel pripovedovati.

»Veš, ko sem bil jaz toliko star, kot si zdaj ti, smo živeli drugače. Kaj je mesto, še vedel nisem, in kaj v mestu počnejo ljudje, tudi ne. Pa tudi zdaj prav lahko shajam brez njega, ker imam tebe, da mi pripoveduješ o njem. Doma smo živeli v majhni leseni bajti, in da ne bi bili lačni – da bi kaj zaslužili –, smo klekljali, vsi, tudi moški. Brez dela nas ni smel nihče videti. Ti bom vse povedal; zdaj ko sva sama, lahko prav v miru pomožujeva.«

Lučka si je brez težav predstavljala dedija kot majhnega dečka. Nekoč ji je mami Marjeta pokazala prostorček, stisnjen med senožeti, kjer je stal dedijev dom. Bil je majhen, se je spominjala mami, komaj bi bil dovolj velik za sedem palčkov iz pravljice o Sneguljčici, v resnici pa je v njem živelo 14 otrok. Hiša je imela en sam velik prostor, pa črno kuhinjo, malo kamro in še manjšo vežo. Premalo prostora za veliko družino. Zato je dedek tudi pozimi skupaj z drugimi brati moral spati na senu na podstrešju, ker ni bilo druge prostora. Da otrok ne bi zeblo, so se ponoči pokrili s starimi suknjiči in se tiščali skupaj. Če je bilo le prehudo mraz, so si postlali spodaj okoli peči. Okoli peči pa so se zadrževali tudi čez dan. In ker je bila zima dolga in je imela